

Úvodní Stránka > ... > Obrátit Se Na Soud > Mediace > Mediace V Zemích EU > France

Mediace v zemích EU

Obsah zajišťuje

Francie

Francie

Proč se rovnou obracet na soud a nezkusit vyřešit spor prostřednictvím mediace? Jedná se o formu alternativního řešení sporů (ADR), kdy veřejný ochránce práv pomáhá stranám sporu dosáhnout dohody. Vláda a právníci ve Francii si uvědomují výhody mediace a zákonodárné orgány její využívání důrazně podporují.

Na koho se obrátit?

Ve Francii neexistuje ústřední nebo vládní orgán, který by zodpovídal za právní úpravu profese veřejného ochránce práv.

Neexistují žádné celostátní oficiální internetové stránky týkající se mediace. Na adrese www.justice.fr a na internetových stránkách veřejné služby podnikového veřejného ochránce práv je však k dispozici část týkající se mediace: <https://www.economie.gouv.fr/mediateur-des-entreprises> nebo na internetových stránkách service-public.fr pro [mediaci v oblasti veřejné správy](#).

Každý odvolací soud zveřejňuje seznamy veřejných ochránců práv v občanských, sociálních a obchodních věcech. Tyto seznamy byly stanoveny článkem 8 zákona č. 2016-1547 ze dne 18. listopadu 2016 o modernizaci soudního systému 21. století. Jejich hlavním účelem poskytovat informace soudcům, avšak lze je rovněž jakýmkoli způsobem sdílet s účastníky řízení. Jsou k dispozici na internetových stránkách příslušných odvolacích soudů.

V jaké oblasti je využití mediace přípustné a/nebo nejběžnější?

Strany mohou přistoupit k mediaci kdykoli a v jakékoli oblasti práva vyjma oblastí, které spadají do oblasti působnosti „pravidel veřejné politiky“. Mediace například nelze využít ve snaze obejít kogentní ustanovení týkající se sňatku nebo rozvodu.

Mediace se uplatňuje v různých oblastech, např.:

- v sousedských sporech
- ve sporech mezi pronajímateli a nájemci,
- v rodinných sporech
- ve sporech v oblasti mezilidských vztahů v organizacích
- ve sporech mezi společnostmi, při plnění smlouvy nebo jiných konfliktních situacích
- ve sporech mezi podniky a bankovním systémem
- ve sporech týkajících se veřejných zakázek nebo sporech se státní správou, veřejnými institucemi nebo místními orgány.

Jaká jsou pravidla?

Využití mediace

Zákon č. 95-125 ze dne 8. února 1995 o organizaci soudů a občanskoprávním, trestním a správním řízení zavedl do francouzského práva občanskoprávní mediaci.

Nařízením č. 2011-1540 ze dne 16. listopadu 2011 se do francouzského práva provedla unijní směrnice 2008/52/ES. Tato směrnice stanoví rámec, který má usnadnit smírné řešení sporů stranami za pomoci třetí strany, veřejného ochránce práv. Nařízení rozšířilo oblast působnosti ustanovení směrnice tak, aby zahrnovala nejen případy přeshraniční mediace, ale i vnitrostátní mediaci, s výjimkou sporů souvisejících s pracovní smlouvou nebo sporů týkajících se správního práva se svrchovanou pravomocí státu.

Toto nařízení ze dne 16. listopadu 2011 také změnilo zákon ze dne 8. února 1995 s cílem stanovit obecný rámec pro mediaci. Zákon vymezil pojem mediace, popsal podmínky, které musí veřejný ochránce práv splnit, a potvrdil zásadu důvěrnosti, jež je nezbytná pro úspěch mediačního procesu.

Podnikový veřejný ochránce práv, jmenovaný dekretem prezidenta republiky a spadající pod ministra hospodářství, financí a obnovy, nabízí od roku 2010 bezplatnou a důvěrnou mediační službu veřejným i soukromým subjektům. Tímto způsobem se veřejný ochránce práv podílí na plnění cíle veřejného zájmu, kterým je rozvoj alternativních metod řešení sporů. Na veřejného ochránce práv se lze obrátit ve sporech mezi podniky, při plnění smlouvy nebo v jiných konfliktních situacích nebo v případě sporů týkajících se veřejných zakázek nebo sporů se státní správou, veřejnými zařízeními nebo místními orgány.

Konečně, soudní řád správní obsahuje oddíl věnovaný správní mediaci na žádost stran nebo soudu (viz článek L. 213-1 a následující).

Mediace na základě dohody:

Strany se mohou samy rozhodnout konzultovat veřejného ochránce práv. Za tím účelem se nemusí obracet na soud.

Strany, které se obrátily na soud, aby rozhodl jejich spor, mohou v každém případě, pokud s tím souhlasí, využít smírný způsob řešení sporu, a to obrátit se na veřejného ochránce práv.

Soudem nařízená mediace:

Pokud byla podána žaloba k soudu: „Soud, který spor projednává, může se souhlasem stran jmenovat třetí stranu, aby zjistila postoje stran a porovnala jejich stanoviska s cílem umožnit jim najít řešení sporu“ (článek 131-1 občanského soudního řádu).

V rodinných věcech, v konkrétních oblastech týkajících se výkonu rodičovské zodpovědnosti nebo předběžných opatření v případech rozvodu, může soud stranám rovněž přikázat, aby se dostavily na informativní setkání o otázkách mediace, které je pro ně bezplatné a nemůže z něj vyplynout žádný postih (články 255 a 373-2-10 občanského zákoníku).

Zákon č. 2019-222 ze dne 23. března 2019 o plánu na období 2018–2022 a reformě systému soudnictví v článku 373-2-10 občanského zákoníku zavedl mediaci po vydání rozhodnutí:

„Pokud se strany nedohodnou, soud se pokusí je usmířit.

Aby rodičům pomohl dohodnout se na výkonu rodičovské zodpovědnosti, může soud navrhnout, aby podstoupili mediaci, není-li tvrzeno, že se jeden rodič měl chovat násilně vůči druhému rodiči nebo dítěti. Pokud rodiče s mediací souhlasí, může soud za tímto účelem jmenovat rodinného veřejného ochránce práv, a to i v konečném rozhodnutí o tom, jak by měl být prováděn výkon rodičovské zodpovědnosti.

Není-li tvrzeno, že se jeden rodič měl chovat násilně vůči druhému rodiči nebo dítěti, může soud dokonce rodičům nařídit, aby se setkali s rodinným veřejným ochráncem práv, který je bude informovat o účelu a průběhu mediačního opatření.“

Soud může rovněž navrhnout mediaci ve správních věcech: „pokud správní soud nebo odvolací správní soud projednává spor, může předseda soudního senátu se souhlasem stran nařídit mediaci, v rámci níž by se učinil pokus dosáhnout dohody mezi stranami“ (článek L. 213-1 soudního řádu správního). Stejná pravidla platí i před Státní radou, nejvyšším soudem správního řádu (článek L. 114-1 soudního řádu správního).

Příkaz k mediaci:

Pokud byla žaloba podána k soudu a strany se nedohodly na mediaci, „soud jim může nařídit, aby se ve lhůtě stanovené soudem (...) setkaly s veřejným ochráncem práv, který je bude informovat o účelu a průběhu mediačního opatření“ (čl. 127 odst. 1 občanského soudního řádu).

„Povinná“ mediace

Nedávný legislativní vývoj stanovil v rámci francouzského práva povinnost za určitých okolností využít mediaci.

Článek 7 zákona č. 2016-1547 ze dne 18. listopadu 2016 o modernizaci soudního systému 21. století experimentálně zavedl pro jedenáct soudů povinnost pokusu o mediaci před postoupením věci soudu. Ukončení experimentu bylo původně naplánováno na konec roku 2019, lhůta však byla prodloužena nejprve do 31. prosince 2020 a poté do 31. prosince 2022.

Každý, kdo chce změnit rozhodnutí rodinného soudu nebo ustanovení dohody schválené soudem, se musí pokusit o rodinnou mediaci, nežli věc postoupí soudu. Pokud tak neučiní, bude žádost o změnu nepřijatelná.

Platí to pro návrhy, které se týkají:

- místa obvyklého pobytu dítěte,
- návštěvních práv a práva na pobyt dítěte,
- příspěvku rodiče na vzdělávání a výživu nezletilého dítěte
- rozhodnutí o výkonu rodičovské zodpovědnosti.

Pokus o rodinnou mediaci před navrácením věci soudu není povinný v těchto případech:

- dochází ke zneužívání ze strany jednoho rodiče vůči druhému rodiči nebo dítěti nebo je podán návrh na schválení dohody mezi stranami,
- dle hodnocení soudu existuje další legitimní důvod nevyžadovat po stranách, aby se před navrácením věci soudu pokusily o mediaci.

Zákon č. 2019-222 ze dne 23. března 2019 o plánování na období 2018–2022 a reformě justičního systému stanovil povinnost využít určitou formu alternativního řešení sporů, například mediaci, pro návrhy týkající se zaplacení částky do 5 000 EUR nebo pro spory mezi sousedy. Než lze takové návrhy předložit soudu, musí strany dle svého uvážení podstoupit pokus o smír vedený právním smírce, pokus o mediaci, nebo pokus o participativní řízení. Pokud tak neučiní, může soud z vlastního podnětu rozhodnout, že je návrh nepřijatelný. Zákon však stanoví pět výjimek:

- pokud alespoň jedna ze stran požaduje, aby soud schválil dohodu,
- je-li třeba před postoupením věci soudu podat odvolání k orgánu, který dané rozhodnutí vydal,
- pokud není z oprávněného důvodu možné využít jeden z postupů smírného řešení sporu uvedených v prvním pododstavci, zejména pokud nejsou v přiměřené lhůtě k dispozici smírce, nebo
- pokud existuje zvláštní ustanovení, které vyžaduje, aby soud nebo správní orgán nejdříve učinil pokus o smír,
- pokud věřitel neúspěšně zahájil zjednodušené řízení o drobných nárocích.

Spory před správním soudem mohou být předmětem povinné předběžné mediace, která je bezplatná a pro každý druh sporu je jmenován veřejný ochránce práv. V současné době je povinná předběžná mediace stanovena pro spory týkající se rozhodnutí Pôle emploi (agentury pro nezaměstnanost) a pro některá rozhodnutí týkající se některých státních úředníků (viz dekret č. 2022-433 ze dne 25. března 2022 o povinném postupu předběžné mediace použitelném na některé spory týkající se státní služby a na některé sociální spory).

Mediace v trestních věcech

V souladu s článkem 41-1 trestního řádu, pokud se ukáže, že takové opatření může zajistit náhradu škody způsobené oběti, odstranit újmu vzniklou trestným činem nebo přispět k nápravě pachatele, může státní zástupce před vydáním rozhodnutí o veřejném řízení přímo nebo prostřednictvím veřejného ochránce práv státního zastupitelství zajistit mediaci mezi pachatelem a obětí, a to na žádost oběti nebo s jejím souhlasem.

Mediace v trestních věcech umožňuje oběti a pachateli trestného činu aktivně se podílet na řešení problémů vyplývajících z trestného činu a nahradit škodu jakéhokoli druhu způsobenou trestným činem. Tento postup provádí veřejný ochránce práv v trestních věcech jmenovaný státním zástupcem a musí umožnit oběti svobodně se vyjádřit, vyličit skutečnosti a vyjádřit svá očekávání ohledně utrpěné újmy a požadovaného odškodnění. Prostřednictvím přímé konfrontace s obětí si pachatel musí uvědomit své jednání a jeho důsledky, aby se zabránilo opakování trestných činů.

Pokud se mediace v trestní věci neuskuteční z důvodu chování pachatele, může státní zástupce zahájit řízení, ledaže by se objevily nové důkazy. Trestní mediace je v případech násilí spáchaného v rámci páru zakázána podle článku 132-80 trestního zákoníku od okamžiku platnosti zákona č. 2020-936 ze dne 30. července 2020, jehož cílem je chránit oběti domácího násilí.

Pravidla upravující mediaci

Vnitrostátní „etický kodex“ veřejného ochránce práv je kodexem přijatým EU.

Podnikoví veřejní ochránci práv při svých zásazích rovněž vycházejí z veřejných zásad jednání.

„Akreditované služby“ rodinné mediace (tj. služby, které získávají veřejné financování z Fondu rodinných příspěvků, Zemědělského vzájemného podpůrného fondu a od ministerstva spravedlnosti) se zavazují dodržovat určité standardy týkající se poskytování a kvality těchto služeb; tyto standardy stanoví národní referenční rámec.

V roce 2017 byla pro účely správní mediace přijata [etická charta](#) veřejných ochránců práv ve správních sporech.

A konečně vyhláška č. 2017-1457 ze dne 9. října 2017 o seznamech veřejných ochránců práv při odvolacích soudech stanovila podmínky zápisu na takový seznam. Tyto podmínky stanoví, že veřejní ochránci práv:

1. nesmí mít na listu č. 2 svého rejstříku trestů evidována žádná odsouzení, prohlášení o nezpůsobilosti nebo zákazy činnosti;
2. nesmí se dopustit žádných činů v rozporu se ctí, poctivostí a morálkou, které by vedly k disciplinární nebo správní sankci ve formě odebrání, pozastavení, ukončení, odnětí souhlasu nebo odnětí oprávnění;
3. musí mít doklad o odborné přípravě nebo praxi prokazující jejich způsobilost k výkonu mediace, tento požadavek platí jak pro fyzické, tak pro právnické osoby: každý jednotlivec, který náleží k právnické osobě a poskytuje mediační služby, musí splňovat podmínky vztahující se na fyzické osoby.

Informace a vzdělávání

Francouzské právní předpisy v současné době nestanoví konkrétní odbornou přípravu v oboru mediace.

Pro rodinné veřejné ochránce práv existuje studium zakončené státním diplomem (DEMF). Získání tohoto diplomu není nezbytnou podmínkou pro výkon rodinné mediace. Je však vyžadován pro poskytování akreditovaných služeb rodinné mediace.

V trestních věcech jsou fyzické osoby i řádně ohlášená sdružení oprávněny vykonávat mediační služby v jurisdikci soudních a odvolacích soudů v souladu s postupy stanovenými v člancích R. 15-33-30 trestního řádu. Veřejní ochránci práv absolvují minimálně 35 hodin úvodního odborného vzdělávání a dále pak je jim poskytováno průběžné odborné vzdělávání po zbytek jejich pracovního života.

Jaké jsou náklady mediace?

Pokud strany využijí mediaci jako alternativní metodu řešení sporu, ať už v soudním řízení, nebo mimosoudně, je

třeba uhradit poplatky.

Mediace je bezplatná, pokud je využita jedna z mnoha veřejných služeb mediace nebo pokud je nařízena v trestních věcech. Totéž platí v případě, že se jedná o povinnou podmínku pro podání opravného prostředku ke správnímu soudu.

Odměny veřejných ochránců práv mohou být zahrnuty do právní pomoci podle článků 118-9 a násl. vyhlášky č. 91-1266 ze dne 19. prosince 1991. Tyto poplatky však nesmí překročit 256 EUR pro jednu stranu nebo 512 EUR pro všechny strany.

U soudem nařízené mediace je stanoví soudce, který určuje výši nákladů řízení, a to po dokončení práce veřejného ochránce práv a na základě předložení zprávy nebo vyúčtování (článek 119 vyhlášky č. 91-1266 ze dne 19. prosince 1991). Soudce, který určuje náklady řízení, stanoví výši zálohy a odměny (články 131-6 a 131-13 občanského soudního řádu). Právní předpisy nestanoví přesnou stupnici odměn, jednotkové náklady na poskytování služeb rodinné mediace se proto liší.

Mediační služby financované z veřejných prostředků se zavazují používat pro finanční příspěvek rodin na náklady celostátně platnou stupnici. Finanční podíl, který má nést každá strana za jednu mediační schůzku, se pohybuje od 2 EUR do 131 EUR, v závislosti na příjmu stran.

Je dohoda, která je výsledkem mediace, vykonatelná?

Pokud se strany dohodnou, je pro ně dohoda závazná stejně jako jakákoli smlouva.

Pokud si to strany přejí, je možné ji učinit vykonatelnou tím, že ji předloží příslušnému soudu ke schválení (viz článek 1565 občanského soudního řádu, článek L. 213-4 soudního řádu správního), nebo podle zákona ze dne 22. prosince 2021 soudní kanceláří na listině advokáta.

Pokud bylo zahájeno soudní řízení, článek 131-12 občanského soudního řádu stanoví, že na žádost účastníků řízení může soud, který věc projednává, schválit dohodu, kterou mu strany předloží.

Článek L111-3 1 občanského exekučního řádu stanoví, že dohody uzavřené v návaznosti na mediaci nařízenou soudem nebo mimosoudní mediaci, které jsou vymahatelné obecnými soudy nebo správními soudy, zakládají exekuční titul.

Pokud jde o mediaci v trestních věcech, článek 41-1 5 trestního řádu stanoví, že pokud se pachatel zavázal zaplatit poškozenému náhradu škody, může poškozený s ohledem na tuto zprávu požádat o vymáhání škody v souladu s řízením o platebním příkazu podle pravidel stanovených v občanském soudním řádu.

■ Poslední aktualizace: 20/04/2023

Originální verzi stránky (v jazyce příslušného členského státu) provozuje daný členský stát. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. Evropská komise vylučuje jakoukoli odpovědnost za jakékoli informace nebo údaje obsažené nebo uvedené v tomto dokumentu. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.